

Uzaktan Eğitim Sürecinin Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*

Evaluation of Distance Education Process According to the Secondary Education Teachers' Views

Seval EMİNOĞLU KÜÇÜKTEPE**
Ali Samed KARBAYAZ***
Neslihan ÇAM****
Masoud NIATI*****

Öz

Bu araştırmanın amacı, pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinin ortaöğretim öğretmenleri görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesidir. Araştırmaya İstanbul'da görev yapan 463 gönüllü öğretmen katılmıştır. Araştırmada uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin alınması için nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin görüşlerini almak için anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri derslerin niteliksiz olduğunu, uzaktan eğitim yolu ile işledikleri derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini, verdikleri dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesine uygun olmadığını düşündükleri saptanmıştır. Mesleki ve teknik liselerdeki meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri dersleri, sosyal bilimler dersleri ve uygulamalı dersler (resim, müzik ve beden eğitimi) öğretmenlerine göre uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini daha fazla düşündükleri

* Makalenin ilk hali International Symposium on Business, Economics, and Education ISBE 2021'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, E-posta: sevalek@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0247-6654.

*** Öğretmen, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD Doktora Öğrencisi, E-posta: alisamed_karbeyaz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9713-7657.

**** Öğretmen, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD Doktora Öğrencisi, E-posta: nslhnbpcgl@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4806-310X.

***** Öğretmen, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD Doktora Öğrencisi, E-posta: masoud.niati@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5020-5096.

belirlenmiştir. Yine öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olmadığını, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşamadığını, uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini düşündükleri saptanmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmesi ile ilgili cinsiyete göre anlamlı fark bulunurken, diğer alt problemlerde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca öğretmenlerin uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını düşünürken pandemi sonrasında uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Alanyazında yapılan çalışmalar dikkate alındığında ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerine yönelik çalışmaların yetersiz olduğu tespit edildiğinden bu çalışma önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, ortaöğretim, ortaöğretim öğretmenleri, öğretmen görüşleri, covid-19

Abstract

The aim of this research is to evaluate distance education process in terms of diverse variables according to the secondary education teachers' views during the Pandemic period. 463 volunteer teachers working in Istanbul participated in the research. In the research, in order to get the opinions of teachers about distance education, the quantitative method was used. In the research, a questionnaire was used to get the opinions of the teachers. As a result of the research, it was determined that the courses the teachers carried out through distance education were unqualified, that the courses should be made face-to-face, and that the courses they gave were not suitable for distance education. It was clarified that the vocational courses teachers in vocational and technical high schools consider more that face-to-face compensation should be carried out for the distance education courses compared to the science courses , social sciences courses and applied courses (painting, music and physical education) teachers. It was also determined that the teachers thought that it was not appropriate to conduct the exams remotely in the distance education process, that the students could not reach the objectives in the curriculum during the distance education process, and that they thought that reajdustements should be made in the curriculum due to distance education. Although there was a significant difference by gender regarding the teachers' ability to reach the objectives in the curriculum in the distance education process, no significant difference was detected in other sub-problems. Moreover, while it was clarified that the teachers thought that distance education would be an indispensable part of the education system in the future, they thought that distance education applications should not continue after the Pandemic. Taking into consideration the studies done in the literature, since it has been determined that the studies on the views of secondary school teachers about distance education are insufficient, this study is viewed to be important.

Keywords: Distance education, secondary education, secondary school teachers, teachers' perspectives, covid-19.

Summary

Introduction

After the first identification of Coronavirus (Covid-19) in December 2019, the World Health Organization (WHO) declared Covid-19 as a global epidemic in March 2020 and warned the whole world about the pandemic due to its highly contagious nature (WHO, 2020). More than four million

deaths and more than 190 million cases of COVID-19 were reported worldwide between December 2019 and June 2021 (Worldmeters, 2021). During this process where the Covid-19 pandemic continues, it has become a necessity for the stakeholders in the field of educational sciences to deal with this sudden global change in online teaching and learning on a scientific basis.

The aim of this research is to evaluate distance education process in terms of diverse variables according to the secondary education teachers' views during the Pandemic period.

Method

Due to measure the views of secondary school teachers about the distance education process in terms of various variables, the general survey model was used in the study.

Study group

The study group of the research consists of 463 volunteer teachers working in secondary education institutions. 246 (53.1%) of the teachers in the study group are female and 217 (46.9%) are male teachers. 67 of the teachers (14.5%) who participated in the study had 1-5 years working period, 126 of them (27.2%) had 6-10 years, 47 of them (10.2%) had 11-15 years, 44 of them (9.5%) had 16-20 years, 179 of them (38.7%) had 21 years or more working period. In terms of educational background, 8 (1.7%) of the teachers are at associate degree, 362 of them (78.2%) at undergraduate level, 92 of them (19.9%) at master's level, and 1 of them (0.2%) at doctorate level. In terms of field of study, 11 (2.4%) teachers are physical education, 4 of them (0.9%) are biology, 10 of them (2.2%) are geography, 11 of them (2.4%) are religious culture and morality knowledge, 21 of them (4.5%) are philosophy, 7 of them (1.5%) are physics, 13 of them (2.8%) are imam hatip high school vocational courses, 7 of them (1.5%) are chemistry, 58 of them (12.5%) are mathematics, 184 of them (39.7%) are vocational and technical high school vocational courses, 24 of them (5.2%) are music, 37 of them (8%) are special education, 5 of them (1.1%) are painting, 19 of them (4.1%) are history, 36 of them (7.8%) are Turkish language and literature, 16 of them (3.5%) are foreign language.

Data tools and collection

By examining the relevant literature, the research data were collected with a 4-point Likert questionnaire form prepared by the researchers. The questionnaire consists of twelve questions four of which are personal information. The questionnaire form was collected through Google Form and online.

Data analysis

In the research data, the responses to the close-ended questions prepared as a 4-point Likert were recoded and scored as "I definitely don't think=1", "I don't think=2", "I think=3" and "I definitely think=4".

At the end of the measuring, the percentage, frequency, and mean and standard deviation values of the answers for each question were measured. In addition, Independent groups t-test, one-way analysis of variance, Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests were used to examine whether

teachers' views differ according to gender, seniority, educational status and fields of study variables. In one-way analyses of variance, when the group variances were equal, post hoc analyses were conducted, and when the sample numbers in the groups were not equal the Tukey-Kramer test, modified by Kramer from the Tukey test, were conducted. In case the group variances were not equal, the Games-Howell test, which is suitable for use in case the sample numbers in the groups were not equal, was used. In the analyses conducted with Kruskal Wallis, post hoc analyses were done by comparing all possible pairs of all groups with the Mann-Whitney U test.

Findings, Discussion and Results

In this study where the views and satisfaction of secondary education teachers were examined towards distance education during the Covid 19 process, significant differences were found in terms of gender, professional seniority and the type of school they worked at. In general, it was determined that secondary school teachers had negative views about distance education and were not satisfied with the process. As a result of the research:

- It was determined that 56% of secondary school teachers thought of having unqualified distance education courses,
- 63% of them thought that there should be face to face make up lessons for the courses they teach through distance education,
- 64.8% of them thought that the course they give through distance education are not suitable,
- 81.4% of them thought that it is not appropriate to conduct the exams remotely during the distance education process,
- 63.9% of them thought that the students could not reach the objectives in the curriculum during the distance education process,
- 80.2% thought that arrangements should be made in the teaching programs due to distance education,
- 68.5% of the teachers thought that distance education would be an indispensable part of the education system in the future,
- 58.7% thought that distance education applications should not continue after the Pandemic,
- It was determined that female teachers compared to male teachers had a more positive attitude towards the achievement of students' objectives in the curriculum in the distance education process and they thought that distance education would be an integral part of the education system in the future.
- It was clarified that teachers with a professional seniority of 16-20 years compared to teachers with a professional seniority of 1-5 years, 11-15 years and 21 years and above thought the courses they give with distance education are more qualified,
- It was determined that teachers with a professional seniority of 1-5 years compared to the teachers with 21 years or more have a more positive view towards the objectives achievement of the learning program in the distance education process.

- Graduate teachers thought that the courses they teach are more suitable for distance education compared to teachers with undergraduate education and that distance education practices should continue after the pandemic period
- It was determined that vocational and technical high school teachers thought that the courses they gave were less suitable for distance education compared to science, social sciences, imam hatip high school vocational courses and special education teachers; the teachers of special education and applied courses thought that the courses they gave were less suitable for distance education compared to the teachers of social sciences courses.
- It was determined that imam hatip high school vocational courses teachers thought that conducting the exams remotely was less appropriate in the distance education process compared to science teachers, vocational and technical high school teachers and the teachers of special education and applied courses; vocational and technical high school teachers thought that conducting the exams remotely was less appropriate in the distance education process compared to applied lessons teacher.
- It was determined that the teachers of social sciences courses think that distance education will be an integral part of the education system in the future and that distance education practices should also continue after the pandemic period in comparison with the teachers of vocational and technical high school vocational courses.

In this context, it can be said that the negative attitudes and concerns of teachers' perceptions of current education practices during the Covid-19 process may bring out negative attitudes towards distance education. On the other hand, distance education can be regarded as a method which supports face-to-face education and reinforces lifelong learning, rather than being considered as a single method used in secondary education. In this context, it is recommended that future research can be carried out on teachers' use of distance learning applications in their lessons after Covid-19.

Giriş

Aralık 2019'da Coronavirüs'ün (Covid-19) ilk kez tanımlanmasının ardından, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Mart 2020'de Covid-19'u küresel bir salgın olarak ilan etmiş ve son derece bulaşıcı olması nedeniyle tüm dünyayı pandemi konusunda uarmıştır (WHO, 2020). Dünya genelinde Aralık 2019 ile Haziran 2021 arasında, dört milyondan fazla ölüm ve 190 milyondan fazla COVID-19 vakası rapor edilmiştir (Worldmeters, 2021).

COVID-19, günlük yaşamın tüm boyutlarını son üç yıldır olumsuz şekilde etkilemeye devam etmektedir. Tüm dünyada ülkeler Covid 19'un yayılmasını önlemek için; tam veya kısmi kapanmalar, sokağa çıkma yasakları ve sosyal mesafe düzenlemeleri gibi çeşitli önlemler uyguladı. İnsanların birbirine Covid-19 bulaştırma riskini azaltmak için, eğitim kurumlarının kapatılması da dahil olmak üzere insanların etkileşimleri sınırlandı. Pandemi en çok etkilenen sektörlerden biri olan eğitimde ise; Mart 2020'den bu yana 193 ülkede yüz yüz eğitime ara verilerek okullar kapandı. Bunun sonucunda, dünyanın her yerinden her yaşta 1,5 milyardan fazla kayıtlı öğrenci yani küresel düzeydeki öğrenci

nüfusunun yaklaşık %90'ı eğitim kesintisi yaşadı. Küresel düzeydeki bu kapanmalar, milyonlarca öğrenciyi ve ailelerini, özellikle de imkanları kısıtlı topluluklardan gelenleri olumsuz düzeyde etkiledi (UNESCO, 2020; 2020a; 2020b; UNICEF, 2020). Türkiye virüsün ilk kez saptandığı Mart 2020'den itibaren okulların en uzun süre kapalı kaldığı OECD ülkelerinden biri oldu.

Alanyazında COVID-19'dan kaynaklanan olası öğrenme kayıplarına ilişkin birçok analiz yapılmıştır. Bu analizlerin çoğunun, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer yüksek gelirli ülkelerde yapıldığı görülürken (Baker, 2020) bazı düşük ve orta gelirli ülkeler için tahminlerden öteye gidilememiştir (Bandiera, vd, 2019; Azevedo, vd, 2021). Okulların kapanmasıyla ilgili yapılan araştırmalardan elde edilen ilk bulgular, bu süreçte öğrenme kayıplarının ve öğretim programlarının kazanımlarında akademik açıdan anlamlı düşüşler olduğunu göstermektedir. Örneğin Hollanda'da ulusal bir sınavda öğrenci performanslarında düşüş saptanmıştır (Bassett ve Arnhold, 2020). Araştırmacılar ayrıca, daha iyi durumda olan ailelerden gelen çocukların daha fazla ebeveyn desteği alması ve uzaktan eğitim için daha iyi çalışma koşullarına sahip olması nedeniyle alt gruplardaki öğrencilerin öğrenme performanslarına kıyasla oldukça yüksek düzeyde farklılıkların ortaya çıktığını belirtmektedirler (Bol, 2020).

COVID-19 krizinin bir sonucu olarak dünya çapında okulların kapatılması öğrenci nüfusunun %91,3'ünü, yaklaşık 1,5 milyar öğrenciyi etkilemiştir (Drane et al. 2020). Pandemi ile birlikte eğitim kurumları, büyük ölçüde teknolojiye dayanan uzaktan eğitim yöntemlerine hemen geçiş yapmak zorunda kaldı. Çevrimiçi öğrenmeye acil geçiş yapılması öğrenme-öğretme süreçlerinde karşılaşılabilecek muhtemel zorluklar için yeterince hazırlık yapılmasına imkan vermedi (Hodges vd, 2020; Abu Talib, ve Bettayeb & Omer, 2021). COVID-19 pandemisinin yarattığı eğitim zorlukları, ortaöğretimde yüz yüze eğitim ve ilişkili kursların verilmesini zorlaştırdı (Adarkwah, 2021; Lorusso ve Shumskaya, 2020). COVID-19'dan kaynaklanan kriz, bir çevrimiçi öğrenme salgınına tetikledi (Wotto, 2020). Bununla birlikte, uzaktan eğitim için web tabanlı bir yazılım platformu olan e-öğrenme sistemlerinin kullanımı (Tratnik, Urh ve Jereb, 2019) , hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerdeki çoğu kurumun ana zorluğu haline geldi (Adarkwah, 2021; Almaiah, Al-Khasawneh ve Althunibat, 2020). Ayrıca gelişmekte olan ülkelerin e-öğrenme projelerinde %15 başarı oranına karşın %40-45 başarısızlık yaşadıkları ileri sürülmektedir. Pandemi döneminde, birçok okul, zorunlu olarak çevrimiçi pedagojiye odaklanmadan çevrimiçi bir öğrenme yöntemine geçiş yaptı (Crawford vd, 2020). Günümüzde uzaktan eğitim bilgisayar teknolojileri ile anlamlı öğrenme süreçlerinin herhangi bir mesafeden uygulanmasına olanak sağlamaktadır (Bachmaier, 2011). Bir tür örgün öğrenme olarak, uzaktan eğitim, öğrencileri öğretmenlerine bağlayan çeşitli teknolojik uygulamaların kullanılması yoluyla farklı eğitim ortamlarında önemli bir unsur haline geldi (Moore ve diğerleri 2011; Tzivinikou vd, 2021). Bu süreçte özellikle eğitim paydaşlarının rutinleri kesintiye uğramış olsa da, bu kesintiden belki de en çok etkilenenlerin ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri olduğu belirtilmektedir (Hills, 2020; Thompson & McDowell, 2019).

Uzaktan eğitim, öğrencilerin ve öğretmenlerin farklı ortamlarda bulunduğu, öğrencilere zaman ve mekan açısından bireysellik, esneklik ve bağımsızlık sağlayan sistematik bir öğretim teknolojisi olarak tanımlanmaktadır (Fidan, 2016). Uzaktan eğitim teknolojiler vasıtasıyla eğitime olanak sağlayan çözümler sunan bir yaklaşımı temsil etmektedir. Günümüzde “*e-öğrenme*”, “*çevrimiçi öğrenme*” ve

“*sanal sınıflar*” gibi terimler genellikle uzaktan eğitim ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (İşman, 2008). Uzaktan eğitim sürecine geçiş yapılması yüz yüze eğitimde kullanılan öğretim yöntemlerini çevrimiçi derslere uyarlamak, geçerli yöntemler geliştirmek gibi tüm okulların karşılaştığı ve hala karşı karşıya olduğu birçok zorlukları da ortaya çıkardı (Sahu, 2020). Bu süreçte uzaktan eğitim, geleneksel yüz yüze öğretim yönteminin yerini almış ve temel öğretim yöntemi haline gelmiştir. Uzaktan eğitimin, teknolojik araçları kullanarak birbirleriyle iletişim kuran ve etkileşimde bulunan farklı yerlerdeki bireylere yeni bir öğrenme etkinliği sağlaması öğretmenlerin de rol ve sorumluluklarını etkilemiştir (Bernard vd, 2004; Casacchia vd, 2021). COVID-19 pandemisinin dayattığı sosyal mesafeden kaynaklanan teknolojilerin ani ve yoğun kullanımı, öğrencilerden ve öğretmenlerden büyük esneklikler göstermelerini gerektirdi (Sahu, 2020). Uzaktan eğitimin bahsedilen bu sınırlılıkları yanında birçok olumlu özelliği de bulunmaktadır. Uzaktan eğitim öğrencilere buldukları yerden öğrenme fırsatı sağlar (Thoms ve Eryılmaz, 2014).

Covid-19 sürecinde gerçekleştirilen çalışmalar ağırlıklı olarak uzaktan eğitimin başarısına (Kaleli, 2021; Shire vd., 2020), uzaktan eğitim stratejileri ve yöntemlerine (İlhan, Kaba ve Sin, 2021; Paudel, 2021), uygulanmasına (Hu & Huang, 2021), yaşanan problemlere (Adarkwah, 2020; Kruszezwska vd., 2020), uzaktan öğretim sistemlerinin kullanımını etkileyen faktörlere (Almaiah vd., 2020), uzaktan eğitime uyum süreçlerine (Xhelili vd, 2021), ölçme ve değerlendirme süreçlerine (Butler-Henderson & Crawford, 2020; Khashaba, 2020), uzaktan eğitim için gerekli dijital becerilere (Deshmukh, 2020), öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeyi kabul etmesi ve tutumlarına (Aguilera-Hermida, 2020; Alharthi, 2020; Unger & Meiran, 2020; Tümen Akyıldız, 2020), iletişim-etkileşim sorunlarına (Burke & Dempsey, 2020), çevrimiçi ortamlardaki gizlilik sorunlarına (Gong, 2020), çevrimiçi eğitim programları geliştirilmesine (Metchik vd. 2021 ; Włodarczyk vd. 2021), Covid-19 sürecinde öğretmen ve öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algılarına (Atabey, 2021; Batmang vd, 2021; Kaban, 2021; Niemi & Kousa, 2020), yüzyüze eğitim-uzaktan öğretim karşılaştırmalarına (Ghazi-Saidi vd, 2020) odaklanmıştır.

Covid-19 pandemisinin devam ettiği bu süreçte eğitim bilimleri alanındaki paydaşların çevrimiçi öğretim ve öğrenmedeki bu ani küresel değişimi bilimsel temelde ele almaları bir zorunluluk haline almıştır. Bu kapsamda çalışmada ortaöğretim öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde uzaktan öğretim uygulamalarına ilişkin memnuniyetleri ve görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili memnuniyet düzeyleri nedir?
2. Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili memnuniyet düzeyleri öğretmenlerin;
 - a) Cinsiyetlerine,
 - b) Mesleki kıdemlerine,
 - c) Eğitim durumlarına ve
 - d) Branşlarına göre değişmekte midir?

3. Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretim programları bağlamında uzaktan eğitimle ilgili görüşleri nedir?
4. Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretim programları bağlamında uzaktan eğitimle ilgili görüşleri öğretmenlerin;
 - a) Cinsiyetlerine,
 - b) Mesleki kıdemlerine,
 - c) Eğitim durumlarına ve
 - d) Branşlarına göre değişmekte midir?
5. Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği hakkındaki görüşleri nedir?
6. Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği hakkındaki görüşleri öğretmenlerin;
 - a) Cinsiyetlerine,
 - b) Mesleki kıdemlerine,
 - c) Eğitim durumlarına ve
 - d) Branşlarına göre değişmekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada, ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreci hakkındaki görüşlerini çeşitli değişkenler açısından belirlemek amaçlandığından ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2015). İlişkisel desen, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri test etmek ve ilişkilerin derecesini belirlemek amacıyla kullanılan bir araştırma desendir (Creswell, 2012). Bu araştırmada iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemek amaçlandığından, araştırmanın modeli ilişkisel tarama modeli olarak seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu İstanbul'da ortaöğretim kurumlarında görev yapan gönüllü 463 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin 246'sı (%53,1) kadın, 217'si (46,9) erkek öğretmendir. Çalışmaya dahil olan öğretmenlerin 67'si (%14,5) 1-5 yıl, 126'sı (%27,2) 6-10 yıl, 47'si (%10,2) 11-15 yıl, 44'ü (%9,5) 16-20 yıl, 179'u (%38,7) 21 yıl ve üzeri çalışma sürelerine sahiptir. Eğitim durumları bakımından öğretmenlerin 8'i (%1,7) ön lisans, 362'si (%78,2) lisans, 92'si (%19,9) yüksek lisans, 1'i (%0,2) doktora seviyesinde eğitime sahiptir. Analizlerde ön lisans ile lisans eğitimi alan öğretmenler birleştirilerek lisans grubu ve yüksek lisans ile doktora eğitimi

alan öğretmenler birleştirilerek lisansüstü grubu oluşturulmuştur. Branş bakımından öğretmenlerin 11'i (%2,4) beden eğitimi, 4'ü (%0,9) biyoloji, 10'u (%2,2) coğrafya, 11'i (%2,4) din kültürü ve ahlak bilgisi, 21'i (%4,5) felsefe, 7'si (%1,5) fizik, 13'ü (%2,8) imam hatip lisesi meslek dersleri, 7'si (%1,5) kimya, 58'i (%12,5) matematik, 184'ü (%39,7) mesleki ve teknik lise meslek dersleri, 24'ü (%5,2) müzik, 37'si (%8) özel eğitim, 5'i (%1,1) resim, 19'u (%4,1) tarih, 36'sı (%7,8) Türk dili ve edebiyatı, 16'sı (%3,5) yabancı dil branşlarındandır. Analizlerde matematik, fizik, kimya, biyoloji branşları fen bilimleri dersleri; Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, yabancı dil branşları sosyal bilimler dersleri; ihl meslek dersleri ve din kültürü ve ahlak bilgisi branşları ihl meslek dersleri; resim, müzik, beden eğitimi branşları uygulamalı dersler olarak adlandırılarak gruplandırılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından ilgili alanyazın incelenerek hazırlanmış 4'lü likert şeklinde anket formu ile toplanmıştır. Anketler insanlara soru sorarak çok sayıda konu hakkında bilgi edinme imkanı verirler ve ekonomiktirler (Baş, 2013). Anket formu dördü kişisel bilgi soruları olmak üzere on iki sorudan oluşmaktadır. Anket formunda bulunan tüm sorular araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup herhangi bir kaynaktan anket formuna soru dahil edilmemiştir. Anket formunda öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek için dört adet kişisel bilgi sorusu bulunmaktadır. Kişisel bilgi soruları öğretmenlerin cinsiyeti, branşı, mesleki kıdemi ve eğitim durumları ile ilgilidir. Anket formunun sonraki bölümünde ise sekiz adet 4'lü likert tipinde kapalı uçlu soru bulunmaktadır. Anket formu Google Formlar ile düzenlenmiş ve veri toplama sürecinde Google Formlar kullanılmıştır.

Verilerin analizi

Araştırma verilerinde 4'lü likert olarak hazırlanan kapalı uçlu soruların cevapları "Kesinlikle Düşünmüyorum=1", "Düşünmüyorum=2", "Düşünüyorum=3" ve "Kesinlikle Düşünüyorum=4" olacak şekilde yeniden kodlanarak puanlanmıştır. Puanlama sonunda her soruya ait cevapların yüzde, frekans değerleri ile puanlamaların ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca öğretmen görüşlerinin cinsiyet, mesleki kıdem, eğitim durumu ve branş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için Bağımsız Gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizlerinde post hoc analizleri grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda, gruplardaki örneklem sayılarının eşit olmadığı durumlar için Tukey testinden Kramer tarafından modifiye edilmiş olan Tukey-Kramer testi ile gerçekleştirilmiştir (Lee & Lee, 2018). Grup varyanslarının eşit olmadığı durumlarda ise gruplardaki örneklem sayılarının eşit olmadığı durumlarda kullanılması uygun olan Games-Howell testi kullanılmıştır (Lee & Lee, 2018). Kruskal Wallis ile gerçekleştirilen analizlerde post hoc analizleri ise tüm grupların olası tüm ikilileri Mann-Whitney U testi ile kıyaslanarak gerçekleştirilmiştir (Can, 2016).

Bulgular

Çalışmanın verileri üzerinde gerçekleştirilen analizler sonucu elde edilen bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetleri İle İlgili Memnuniyet Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 1.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetleri İle İlgili Memnuniyet Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikleri

	Kesinlikle Düşünmüyorum		Düşünmüyorum		Düşünüyorum		Kesinlikle Düşünüyorum		\bar{X}	S
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Uzaktan eğitim ile gerçekleştirdiğiniz derslerinizin nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?	73	15,8	186	40,2	164	35,4	40	8,6	2,37	,850
Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	45	9,7	126	27,2	197	42,5	95	20,5	2,74	,894
Verdiğiniz dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	125	27	175	37,8	131	28,3	32	6,9	2,15	,899

Tablo 1'e göre öğretmenlerin %56'sının uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri derslerin nitelikli düzeyde gerçekleşmesi sorusuna olumsuz cevap verdikleri ve bu soruya ait cevapların ortalama puanının 2,37 olduğu, öğretmenlerin %63'ünün uzaktan eğitim yolu ile işledikleri derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiği sorusuna olumlu cevap verdikleri ve bu soruya ait cevapların ortalama puanının 2,74 olduğu ve öğretmenlerin %64,8'inin verdikleri dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesine uygun olmadığı kanaatinde oldukları görülmektedir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim-öğretim faaliyetlerini uzaktan eğitim ile gerçekleştirmekten memnuniyet düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetleri İle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Grup t-Testi ve Mann-Whitney U testi Analizi Sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Uzaktan eğitim ile gerçekleştirdiğiniz derslerinizin nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?	Kadın	246	2,44	,859	461	1,884	,060
	Erkek	217	2,29	,835			
Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Kadın	246	2,67	,891	461	-1,849	,065
	Erkek	217	2,82	,892			
		N	S.O.	S.T.	U	z	p
Verdiğiniz dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Kadın	246	242,17	59573,0			
	Erkek	217	220,47	47843,0			

Tablo 2'ye göre, uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen derslerin nitelikli düzeyde gerçekleştirilmesi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Aynı şekilde uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Öğretmenlerin verdikleri dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesinin uygun olup olmadığı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (.

Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim-öğretim faaliyetlerini uzaktan eğitim ile gerçekleştirmekten memnuniyet düzeylerinin mesleki kıdeme göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetleri İle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Uzaktan eğitim ile gerçekleştirdiğiniz derslerinizin nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	14,304	4	3,576	5,125	,000*	4>1
	Gruplarıçi	319,541	458	,698			4>3
	Toplam	333,844	462				4>5
Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	8,830	4	2,207	2,804	,025*	1>2
	Gruplarıçi	360,548	458	,787			
	Toplam	369,378	462				
Verdiğiniz dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Gruplararası	22,558	4	5,640	7,362	,000*	3>5**
	Gruplarıçi	350,859	458	,766			4>5**
	Toplam	373,417	462				

1="1-5 yıl", 2="6-10 yıl", 3="11-15 yıl", 4="16-20 yıl", 5="21 yıl ve üzeri"

*p<,001; **Grup varyansları eşit olmadığı için Games-Howell Post Hoc Analizi uygulanmıştır.

Tablo 3'e göre öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik memnuniyet düzeyleri ile ilgili her üç soruda da öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (=5,125, p<,001; =2,804, p<,05=7,362, p<,001). Gruplar arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan post-hoc analizleri sonuçlarına göre, mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 1-5 yıl, 11-15 yıl ile 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri derslerin daha nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşündükleri, mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini daha fazla düşündükleri ve mesleki kıdemi 11-15 yıl ile olan 16-20 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlere kıyasla verdikleri dersin uzaktan eğitime daha uygun olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim-öğretim faaliyetlerini uzaktan eğitim ile gerçekleştirmekten memnuniyet düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 4'te verilmiştir

Tablo 4.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetleri İle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Bağımsız Grup t-Testi ve Mann-Whitney U testi Sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Uzaktan eğitim ile gerçekleştirdiğiniz derslerinizin nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?	Lisans	370	2,36	,858	461	-,362	,718
	Lisansüstü	93	2,40	,823			
Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Lisans	370	2,76	,896	461	,868	,386
	Lisansüstü	93	2,67	,889			
		N	S.O.	S.T.	U	z	P
Verdiğiniz dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Lisans	370	220,75	81679,0	13044,0	-3,795	,000*
	Lisansüstü	93	276,74	25737,0			

*p < ,001

Tablo 4'e göre uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen derslerin nitelikli düzeyde gerçekleştirilmesi ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Aynı şekilde uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında da anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Ancak öğretmenlerin verdikleri dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesinin uygun olup olmadığı ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır (. Buna göre lisansüstü eğitim mezunu olan öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere kıyasla verdikleri dersin uzaktan eğitime daha uygun olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim-öğretim faaliyetlerini uzaktan eğitim ile gerçekleştirmekten memnuniyet düzeylerinin branşa göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetleri İle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Uzaktan eğitim ile gerçekleştirdiğiniz derslerinizin nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	18,639	5	3,728	5,405	,000*	1>4**
	Gruplarıçi	315,206	457	,690			2>4**
	Toplam	333,844	462				3>4**
Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	16,280	5	3,256	4,214	,001*	4>1
	Gruplarıçi	353,098	457	,773			4>2
	Toplam	369,378	462				4>6
Verdiğiniz dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Gruplararası	75,929	5	15,186	23,328	,000*	1>4
	Gruplarıçi	297,488	457	,651			2>4
	Toplam	373,417	462				2>5
							2>6
							3>4
							5>4

1=F.B.D.: Fen Bilimleri Dersleri, 2=S.B.D.: Sosyal Bilimler Dersleri, 3=İ.H.M.: İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri, 4=M.T.M.: Mesleki ve Teknik Lise Meslek Dersleri, 5=Ö.E.: Özel Eğitim, 6=U.D.: Uygulamalı Dersler

*p<,001

**Grup varyansları eşit olmadığı için Games-Howell Post Hoc Analizi uygulanmıştır.

Tablo 5'e göre öğretmenlerin uzaktan eğitimle gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik memnuniyet düzeyleri ile öğretmenlerin branşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($=5,405$, $p<,001$; $=4,214$, $p<,01$; $=23,328$, $p<,001$). Gruplar arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc analizleri sonuçlarına göre mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin, fen bilimleri dersleri öğretmenlerine, sosyal bilimler dersleri öğretmenlerine ve imam hatip lisesi meslek dersleri öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin daha az nitelikli düzeyde gerçekleştiğini düşündükleri, mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri dersleri öğretmenlerine, sosyal bilimler dersleri öğretmenlerine ve uygulamalı dersler öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini daha fazla düşündükleri, mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri dersleri öğretmenlerine, sosyal bilimler dersleri öğretmenlerine, imam hatip lisesi meslek dersleri öğretmenlerine ve özel eğitim öğretmenlerine kıyasla; özel eğitim öğretmenlerinin ve uygulamalı dersler öğretmenlerinin de sosyal bilimler dersleri öğretmenlerine kıyasla verdikleri dersin uzaktan eğitime daha az uygun olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretim Programları Bağlamında Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 6.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretim Programları Bağlamında Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Betimsel İstatistikleri

	Kesinlikle Düşünmüyorum		Düşünmüyorum		Düşünüyorum		Kesinlikle Düşünüyorum		\bar{X}	S
	f	%	F	%	f	%	f	%		
Uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	203	43,8	174	37,6	76	16,4	10	2,2	1,77	,798
Uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	17	3,7	75	16,2	274	59,2	97	21	2,97	,720
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabildiğinizi düşünüyor musunuz?	82	17,7	214	46,2	149	32,3	18	3,9	2,22	,779

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin %81,4'ü uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin %80,2'si uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini belirtmektedir. Son olarak öğretmenlerin %63,9'u uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşamadığını belirtmektedir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretim programları bağlamında uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretim Programları Bağlamında Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Grup t-Testi ve Mann-Whitney U testi Sonuçları

		N	S.O.	S.T.	U	z	p
Uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Kadın	246	233,86	57529,0	26234,0	-,343	,731
	Erkek	217	229,89	49887,0			
		N	S.O.	S.T.	U	z	p
Uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Kadın	246	234,87	57777,5	25985,5	-,556	,578
	Erkek	217	228,75	49638,5			
		N	S	sd	t	p	
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabildiğinizi düşünüyor musunuz?	Kadın	246	2,30	,796	461	2,203	,029*
	Erkek	217	2,14	,751			

*p < ,001

Tablo 7'ye göre, uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olup olmadığı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U=26234$, $p>,05$). Ayrıca uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması ile ilgili soruya ait cevaplarda da öğretmenlerin cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U=25985,5$, $p>,05$). Ancak uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmesi ile ilgili soruya ait cevaplarda öğretmenlerin cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretim programları bağlamında uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretim Programları Bağlamında Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		N	S.O.	sd	X2	p	Fark
Uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	1-5 yıl	67	216,28	4	1,514	,824	
	6-10 yıl	126	234,06				
	11-15 yıl	47	230,17				
	16-20 yıl	44	242,77				
	21 yıl ve üzeri	179	234,27				
		N	S.O.	sd	p	Fark	
Uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	1-5 yıl	67	259,70	4	6,190	,185	
	6-10 yıl	126	236,59				
	11-15 yıl	47	236,33				
	16-20 yıl	44	218,31				
	21 yıl ve üzeri	179	220,63				
	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabildiğinizi düşünüyor musunuz?	Gruplararası	7,784	4	1,946	3,273	,012*	4>1 4>5
	Gruplarıçi	272,303	458	,595			
	Toplam	280,086	462				

1="1-5 yıl", 2="6-10 yıl", 3="11-15 yıl", 4="16-20 yıl", 5="21 yıl ve üzeri"

*p < ,001

Tablo 8'e göre, uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olup olmadığı ile ilgili soruya ait cevaplarda öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Aynı şekilde uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması ile ilgili soruya ait cevaplarda da öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmesi ile ilgili soruya ait cevaplarda öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($=3,273$, $p<,05$). Gruplar arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan post-hoc analizleri sonuçlarına göre mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 1-5 yıl ile 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlere göre uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretim programları bağlamında uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin eğitim durumuna göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretim Programları Bağlamında Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Bağımsız Grup t-Testi ve Mann-Whitney U testi Sonuçları

		N	S.O.	S.T.	U	z	p
Uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Lisans	370	230,52	85294,0	16659,0	-,511	,609
	Lisansüstü	93	237,87	22122,0			
		N	S.O.	S.T.	U	z	p
Uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Lisans	370	230,49	85279,5	16644,5	-,550	,582
	Lisansüstü	93	238,03	22136,5			
		N	S	sd	t	p	
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabildiğinizi düşünüyor musunuz?	Lisans	370	2,21	,772	461	-,493	,622
	Lisansüstü	93	2,26	,806			

Tablo 9'a göre, uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olup olmadığı ile ilgili soruya ait cevaplarda öğretmenlerin eğitim durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U=16659$, $p>,05$). Ayrıca uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması ile ilgili soruya ait cevaplarda da öğretmenlerin eğitim durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U=16644,5$, $p>,05$). Son olarak uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmesi ile ilgili soruya ait cevaplarda da öğretmenlerin eğitim durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t_{(461)}=-,493$, $p>,05$).

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretim programları bağlamında uzaktan eğitimle ilgili görüşlerinin branşa göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretim Programları Bağlamında Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşlerinin Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		N	S.O.	sd	X ²	p	Fark
Uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	F.B.D.	76	247,64	5	12,717	,026*	1>3 4>3 5>3 6>3 6>4
	S.B.D.	102	226,73				
	İ.H.M.	24	172,69				
	M.T.M.	184	224,07				
	Ö.E.	37	247,36				
	U.D.	40	273,60				
		N		S	F	p	Fark
Uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyor musunuz?	F.B.D.	76	243,27	5	7,768	,169	
	S.B.D.	102	246,02				
	İ.H.M.	24	244,88				
	M.T.M.	184	214,75				
	Ö.E.	37	224,73				
	U.D.	40	253,19				
	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	15,410	5	3,082	5,321	,000*	1>4** 2>4**
	Gruplarıçi	264,677	457	,579			
	Toplam	280,086	462				

1=F.B.D.: Fen Bilimleri Dersleri, 2=S.B.D.; Sosyal Bilimler Dersleri, 3=İ.H.M.: İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri, 4=M.T.M.: Mesleki ve Teknik Lise Meslek Dersleri, 5=Ö.E.: Özel Eğitim, 6=U.D.; Uygulamalı Dersler

*p < ,001

**Grup varyansları eşit olmadığı için Games-Howell Post Hoc Analizi uygulanmıştır.

Tablo 10'a göre uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olup olmadığı ile ilgili soruya ait cevaplarda öğretmenlerin branşları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılaşma saptanmıştır (. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmesi ile ilgili soruya ait cevaplarda da öğretmenlerin branşları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (=5,321, p<,001). Ancak uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması ile ilgili soruya ait cevaplarda öğretmenlerin branşları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan post-hoc analizleri sonuçlarına göre imam hatip lisesi meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri dersleri öğretmenlerine, mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerine, özel eğitim öğretmenlerine ve uygulamalı dersler öğretmenlerine kıyasla; mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin ise uygulamalı dersler öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin daha az uygun olduğunu düşündükleri söylenebilir. Ayrıca mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin sosyal bilimler ve fen bilimleri dersleri öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumsuz bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Pandemi Sonrasındaki Geleceği Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 11.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Pandemi Sonrasındaki Geleceği Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Kesinlikle Düşünmüyorum		Düşünmüyorum		Düşünüyorum		Kesinlikle Düşünüyorum		\bar{X}	S
	F	%	f	%	f	%	f	%		
Uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını düşünüyor musunuz?	40	8,6	106	22,9	225	48,6	92	19,9	2,80	,856
Pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	90	19,4	182w	39,3	136	29,4	55	11,9	2,34	,923

Tablo 11'e göre öğretmenlerin %68,5'i uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını belirtmişlerdir. Bu soruya ait cevapların ortalama puanının 2,80 olduğu görülmektedir. Ancak öğretmenlerin %58,7'si pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu soruya ait cevapların ortalama puanının ise 2,34 olduğu görülmektedir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği ile ilgili görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Pandemi Sonrasındaki Geleceği Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını düşünüyor musunuz?	Kadın	246	2,89	,835	461	2,392	,017*
	Erkek	217	2,70	,871			
Pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	Kadın	246	2,37	,911	461	,819	,413
	Erkek	217	2,30	,937			

*p < ,001

Tablo 12'ye göre, uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olması ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (. Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını daha fazla düşündükleri söylenebilir. Pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t_{(461)} = ,819, p > ,05$).

Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği ile ilgili görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Pandemi Sonrasındaki Geleceği Hakkındaki Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını düşünüyor musunuz?	Gruplararası	4,377	4	1,094	1,498	,202	-
	Gruplarıçi	334,538	458	,730			
	Toplam	338,916	462				
Pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	4,585	4	1,146	1,350	,250	-
	Gruplarıçi	388,853	458	,849			
	Toplam	393,438	462				

Tablo 13'e göre, uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olması ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (Ayrıca pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında da istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F_{(4-458)}=1,350, p>,05$).

Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği ile ilgili görüşlerinin eğitim durumuna göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Pandemi Sonrasındaki Geleceği Hakkındaki Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını düşünüyor musunuz?	Lisans	370	2,77	,862	461	-1,476	,141
	Lisansüstü	93	2,91	,830			
Pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	Lisans	370	2,28	,918	461	-2,486	,013*
	Lisansüstü	93	2,55	,915			

*p < ,001

Tablo 14'e göre, uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği ile ilgili öğretmenlerin görüşleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır (. Ancak pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (. Buna göre lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin lisans eğitimine sahip öğretmenlere kıyasla pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini daha fazla düşündükleri söylenebilir.

Ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitimin pandemi sonrasındaki geleceği ile ilgili görüşlerinin branşa göre farklılaşması ile ilgili bulgular Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15.

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Pandemi Sonrasındaki Geleceği Hakkındaki Görüşlerinin Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	<i>sd</i>	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
Uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını düşünüyor musunuz?	Gruplararası	11,078	5	2,216	3,089	,009*	2>4**
	Gruplarıçi	327,838	457	,717			
	Toplam	338,916	462				
Pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	Gruplararası	12,691	5	2,538	3,046	,010*	2>4**
	Gruplarıçi	380,748	457	,833			
	Toplam	393,438	462				

1=FB.D.: Fen Bilimleri Dersleri, 2=S.B.D.: Sosyal Bilimler Dersleri, 3=İ.H.M.: İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri, 4=M.T.M.: Mesleki ve Teknik Lise Meslek Dersleri, 5=Ö.E.: Özel Eğitim, 6=U.D.: Uygulamalı Dersler

* $p < ,001$

**Grup varyansları eşit olmadığı için Games-Howell Post Hoc Analizi uygulanmıştır.

Tablo 15'a göre, uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olması ile öğretmenlerin branşları arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır (Ayrıca pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi ile öğretmenlerin branşları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır (Gruplar arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc analizleri sonuçlarına göre sosyal bilimler dersleri öğretmenlerinin mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını ve pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini daha fazla düşündükleri söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada ortaöğretim öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde uzaktan öğretim uygulamalarına ilişkin memnuniyetleri ve görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri derslerin niteliğinin düşük olduğunu, derslerinin uzaktan eğitim için uygun olmadığını ve yüz-yüze telafilerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu yönüyle öğretmenlerin konu alanlarını çevrim içi uzaktan öğretim sistemlerine uyarlamada güçlük çektikleri ve bu durumun onların memnuniyetlerini olumsuz etkilediği söylenebilir. Benzer şekilde öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olmadığını, uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini ve öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşamadığını düşündükleri görülmüştür. Bu bulgular Almaiah ve Almulhem (2018), Almaiah ve diğ. (2020), Bozkurt ve Sharma'nın (2020) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim etkinliklerine yönelik görüş ve memnuniyet düzeyleri ile cinsiyetleri arasında farklılaşma bulunamamıştır. Bununla birlikte kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki

kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Bu bulgular Doğru (2020), Kara (2020) ve Koyuncuoğlu'nun (2021) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Genel olarak uzaktan öğretim sistemleri ve buna ilişkin tutumlar konusunda cinsiyet açısından farklılık söz konusu değildir. Bununla birlikte uzaktan eğitim teknolojileri pedagojik alan bilgisi entegrasyonunda cinsiyet değişkeni önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Mahmutoğlu'na (2019) göre de kadın öğretmenlerin daha güçlü pedagojik yetkinlikler gösterdikleri ve derslerinin kazanımlarını gerçekleştirme konusunda daha üst düzey çaba ve yetkinlikler gösterdikleri görülmüştür.

Çalışmada ele alınan bir diğer alt problem ise ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitim memnuniyet ve görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılaşma durumudur. Araştırma bulgularına göre mesleki kıdemi 11-20 yıl arasında olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik daha olumlu görüşlere ve memnuniyet düzeylerine sahip oldukları saptanmıştır. Yine bu kıdemdeki öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenler derslerin yüz-yüze eğitimle telafisini yüksek oranda savunmaktadır. Bu bulgular Doğru (2020); Esther ve Marjon (2008); Guo, Dobson ve Petrina (2008)'ya ait araştırmaların sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Esther ve Marjon (2008) ve Kaur'a (2020) göre öğretmenlerin yeni teknolojik girişimciliklerinin ve doyumlarının yılların ortaya çıkardığı duyarsızlıklarla birlikte azaldığı, mesleki kıdemi ve tecrübesi yüksek olan öğretmenlerin yeni öğretim teknolojilerini, web temelli ve çevrim içi eğitim teknolojilerine uyum sağlamada ve kullanmada sorunlar yaşadıkları saptanmıştır. Çalışmada ulaşılan bir diğer bulgu ise, lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere kıyasla verdikleri dersin uzaktan eğitime daha uygun olduğunu düşündükleridir. Yine mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri dersleri öğretmenlerine, sosyal bilimler dersleri öğretmenlerine ve imam hatip lisesi meslek dersleri öğretmenlerine oranla uzaktan eğitimle gerçekleştirilen derslerin nitelikli düzeyde gerçekleştiğini daha az düşünmekte olduğu görülmüştür. Ayrıca sosyal bilimler dersleri öğretmenlerinin uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını ve pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiği konusunda daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte özellikle mesleki ve teknik lise öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumsuz bir düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Costa ve diğ. (2020) ve Khalil ve diğ. (2020)'e göre öğretmenlerin kendi alanlarının öğretim programı için sınıf içeriği oluşturma konusunda deneyimli ve eğitilmiş olmalarının olumlu etkilerinin olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte çevrimiçi sınıf içeriği ve sunumları oluşturmak için yeterli teknik destek sağlanamaması nedeniyle özellikle uygulamalı derslerde önemli sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu durum mesleki ve teknik alan öğretmenlerinin olumsuz görüş ve memnuniyet geliştirmesine neden olmuş olabilir. Bununla birlikte Covid-19 sürecinde uzaktan öğretim, tüm alanlar için alışılmadık bir yöntem ve belirsizlik durumu ortaya çıkarmıştır (Almaiah ve AlMulhem, 2018).

Covid-19 sürecinde orta öğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüş ve memnuniyetlerinin incelendiği bu çalışmada katılımcıların cinsiyet, mesleki kıdem ve çalıştıkları

okul türü açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Genel olarak ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan öğretim konusunda olumsuz görüşlere sahip oldukları ve süreçten memnun olmadıkları saptanmıştır. Araştırma sonucunda; ortaöğretim öğretmenlerin %56'sının uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri derslerin niteliksiz olduğunu, %63'ünün uzaktan eğitim yolu ile işledikleri derslerin yüz yüze telafilerinin yapılması gerektiğini, %64,8'inin verdikleri dersin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesine uygun olmadığını, %81,4'ü uzaktan eğitim sürecinde sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin uygun olmadığını, %63,9'u uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşamadığını, %80,2'si uzaktan eğitim nedeni ile öğretim programlarında düzenleme yapılması gerektiğini, öğretmenlerin %68,5'i uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını, %58,7'sinin ise pandemi sonrasında uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları ve uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını daha fazla düşündükleri, mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 1-5 yıl, 11-15 yıl ile 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlere kıyasla uzaktan eğitim ile gerçekleştirdikleri derslerin daha nitelikli düzeyde gerçekleştiğini, mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 1-5 yıl ile 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlere göre uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim programındaki kazanımlara ulaşabilmelerine yönelik daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları, lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin lisans eğitimine sahip öğretmenlere kıyasla verdikleri dersin uzaktan eğitime daha uygun olduğunu düşündükleri ve pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini, mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri, sosyal bilimler, imam hatip lisesi meslek dersleri ve özel eğitim öğretmenlerine kıyasla; özel eğitim ve uygulamalı dersler öğretmenlerinin de sosyal bilimler dersleri öğretmenlerine kıyasla verdikleri dersin uzaktan eğitime daha az uygun olduğunu, imam hatip lisesi meslek dersleri öğretmenlerinin fen bilimleri, mesleki ve teknik lise meslek dersleri, özel eğitim ve uygulamalı dersler öğretmenlerine kıyasla; mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerinin ise uygulamalı dersler öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitim sürecinde, sınavların uzaktan gerçekleştirilmesinin daha az uygun olduğunu, sosyal bilimler dersleri öğretmenlerinin mesleki ve teknik lise meslek dersleri öğretmenlerine kıyasla uzaktan eğitimin gelecekte eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olacağını ve pandemi dönemi sonrasında da uzaktan eğitim uygulamalarının devam etmesi gerektiğini daha fazla düşündükleri saptanmıştır.

Bu kapsamda öğretmenlerin Covid-19 sürecindeki mevcut eğitim uygulamalarına yönelik algılarındaki olumsuzluğun ve kaygılarının uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutumlar geliştirmelerine sebep olabileceği söylenebilir. Öte yandan uzaktan eğitim, ortaöğretimde kullanılan tek bir yöntem olarak ele alınmak yerine yüz yüze eğitimi destekleyen, yaşam boyu öğrenmeyi pekiştiren bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda gelecek araştırmaların Covid-19 sonrasında öğretmenlerin uzaktan öğretim uygulamalarını derslerinde kullanım durumlarına yönelik gerçekleştirilmesi önerilir. Bu bağlamda öğretmenlerin uzaktan eğitim becerilerinin geliştirilmesine yönelik hizmet içi eğitimler verilebilir. Ayrıca öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili memnuniyet ve görüşlerinin nitel araştırma yöntemleriyle ele alacak araştırmalar yapılması önerilebilir.

Etik Kurul İzni: Bu araştırma, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu'nun 01.03.2021 tarih 2021/03-08 sayılı onayı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Kaynakça

- Abu Talib, M., Bettayeb, A. M., & Omer, R. I. (2021). Analytical study on the impact of technology in higher education during the age of COVID-19: Systematic literature review. *Education and information technologies, 26*(6), 6719-6746.
- Adarkwah M. A. (2021). A Strategic approach to onsite learning in the era of SARS-Cov-2. *SN Computer Science, 2*(4), 258.
- Adarkwah, M. A. (2020). "I'm not against online teaching, but what about us?": ICT in Ghana post Covid-19. *Education and Information Technologies, 26*(2), 1665-1685.
- Aguilera-Hermida, A. P. (2020). College students' use and acceptance of emergency online learning due to COVID-19. *International Journal of Educational Research Open, 1*, 100011.
- Alharthi, M. (2020). Students' attitudes toward the use of technology in online courses. *International Journal of Technology in Education (IJTE), 3*(1), 14-23.
- Almaiah, M. A., Al-Khasawneh, A., & Althunibat, A. (2020). Exploring the critical challenges and factors influencing the E-learning system usage during COVID-19 pandemic. *Education and information technologies, 25*(6), 5261-5280.
- Almaiah, M. A., & Almulhem, A. (2018). A conceptual framework for determining the success factors of e-learning system implementation using Delphi technique. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 96*(17), 5962-5976.
- Atabey, D. (2021). COVID-19 from the perspective of preschool prospective teachers: what can we do for children? *International Journal on Social and Education Sciences (IJonSES), 3*(1), 82-94.
- Azevedo, J. P., Hasan, A., Goldemberg, D., Geven, K., & Iqbal, S. A. (2021). Simulating the potential impacts of COVID-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates. *The World Bank Research Observer, 36*(1), 1-40.
- Bachmaier, R. (2011). *Training online. Development, testing and evaluation of a tutorially supervised online self-learning offer for teachers*. Unpublished Ph.D. thesis, Department of Philosophy (Psychology, Pedagogy and Sports Science), University of Regensburg.
- Baker, J. (2020). Experts call for major intervention to help struggling students. *The Sydney Morning Herald*. Erişim Adresi: <https://www.smh.com.au/national/experts-call-for-major-intervention-to-help-struggling-students-20200519-p54uui.html>.
- Bandiera, O., N. Buehren, M. Goldstein, I. Rasul, and A. Smurra (2019): "The economic lives of young women in the time of ebola: Lessons from an Empowerment Program," World Bank Working Paper.
- Bassett, R. M. & Arnhold, N. (2020). *COVID-19's Immense impact on equity in tertiary education*. World Bank Blogs. Erişim Adresi: <https://blogs.worldbank.org/education/covid-19s-immense-impact-equity-tertiary-education#comments>
- Baş, T. (2013). *Anket: anket nasıl hazırlanır, nasıl uygulanır, nasıl değerlendirilir?* (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Batmang, B., Sultan, M., Azis, A., & Gunawan, F. (2021). Perceptions of pre-service teachers on online learning during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST), 9*(3), 449-461.

- Bernard, R. M., Abrami, P. C., Lou, Y., Borokhovski, E., Wade, A., Wozney, L., Wallet, P. A., Fiset, M., & Huang, B. (2004). How does distance education compare with classroom instruction? A meta-analysis of the empirical literature. *Review of Educational Research*, 74(3), 379–439.
- Bol, T. (2020). Inequality in Homeschooling during the Corona Crisis in the Netherlands. First Results from the LISS Panel. *SocArXiv*. doi:10.31235/osf.io/hf32q
- Bozkurt, A., & Sharma, R.C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1),1-9.
- Burke, J., & Dempsey, M. (2020). *Covid-19 practice in primary schools in Ireland report*. Maynooth, Ireland.
- Butler-Henderson, K., & Crawford, J. (2020). A systematic review of online examinations: A pedagogical innovation for scalable authentication and integrity. *Computers & Education*, 159, 104024.
- Can, A. (2016). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Casacchia, M., Cifone, M. G., Giusti, L., Fabiani, L., Gatto, R., Lancia, L., Cinque, B., Petrucci, C., Giannoni, M., Ippoliti, R., Frattaroli, A. R., Macchiarelli, G., & Roncone, R. (2021). Distance education during COVID 19: an Italian survey on the university teachers' perspectives and their emotional conditions. *BMC Medical Education*, 21(1), 335.
- Costa, R., Lino, MM., Souza, AIJ. (2020). Nursing teaching in COVID-19 times: how to reinvent it in this context? *Texto Contexto Enferm*. 29.
- Crawford, J., Butler-Henderson, K., Rudolph, J., Malkawi, B., Glowatz, M., Burton, R., Magni, P., & Lam, S. (2020). COVID-19: 20 countries' higher education intra-period digital pedagogy responses. *Journal of Applied Learning & Teaching*, 3(1), 1-20.
- Deshmukh, S. R. (2020). Social realities of higher education in the age of uncertainties. *Smart Moves Journal IJELLH*, 8(4), 279–289. 10.24113/ijellh.v8i4.10547
- Doğru, O. (2020). An investigation of pre-service visual arts teachers' perceptions of computer self-efficacy and attitudes towards web-based instruction. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 6(4), 629-637.
- Drane, C., Vernon, L., & O'Shea, S. (2020). *The impact of 'learning at home' on the educational outcomes of vulnerable children in Australia during the COVID-19 pandemic*. Centre for Student Equity in Higher Education, Curtin University, Australia.
- Esther T. C. & Marjon F. (2008). *Motivation to become a teacher and its relationships with teaching self-efficacy, professional commitment and perceptions of the learning environment*. University of Groningen Landleven.
- Fidan, M. (2016). Distance education students' attitudes towards distance education and their epistemological beliefs. *HU J Educ*, 31(3), 536-550.
- Ghazi-Saidi, L., Criffield, A., Kracl, C. L., McKelvey, M., Obasi, S. N., & Vu, P. (2020). Moving from face-to-face to remote instruction in a higher education institution during a pandemic: multiple case studies. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 370-383.
- Gong, R. (2020). Coping with COVID-19: Distance learning and the digital divide. *Kri Views*, 21/20.
- Guo, RX, Dobson, T. ve Petrina, S. (2008). Dijital yerliler, dijital göçmenler: öğretmen eğitiminde yaş ve BİT yeterliliğinin analizi. *Eğitimsel Hesaplama Araştırmaları Dergisi*, 38(3), 235–254
- Hills, F. (2020). The pandemic is a crisis for students with special needs. *The Atlantic*. Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com/education/archive/2020/04/special-education-goes-remote-covid-19-pandemic/610231>

- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). *The difference between emergency remote teaching and online learning*. Erişim Adresi: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.
- Hu, H. & Huang, F. (2021). Application of universal design for learning into remote english education in australia amid COVID-19 pandemic. *International Journal on Studies in Education (IJonSE)*, 4(1), 55-69.
- İlhan, G. O., Kaba, G., & Sin, M. (2021). Usage of digital comics in distance learning during COVID-19. *International Journal on Social and Education Sciences (IJonSES)*, 3(1), 161-179.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaban, A. (2021). Determining Teachers', Students', And Parents' Perceptions Of Distance Education Through Metaphors. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 7(1), 245-264.
- Kaleli, Y. S. (2021). The effect of individualized online instruction on TPACK skills and achievement in piano lessons. *International Journal of Technology in Education (IJTE)*, 4(3), 399-412.
- Kara, S. (2020). Prospective Visual Arts Teachers' Innovation Skills and Attitudes towards Computer Assisted Instruction. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(2), 98-107.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri (28. basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaur, D. (2020). Post-positivist approach to factors that influence K-12 teachers' use of ipads and chromebooks. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(1), 26-36.
- Khalil, R., Mansour, A. E., Fadda, W. A., Almisnid, K., Aldamegh, M., Al-Nafeesah, A., Alkhalifah, A., & Al-Wutayd, O. (2020). The sudden transition to synchronized online learning during the COVID-19 pandemic in Saudi Arabia: a qualitative study exploring medical students' perspectives. *BMC Medical Education*, 20, Article 285,
- Khashaba, A. S. (2020). Evaluation of the effectiveness of online peer-based formative assessments (peerwise) to enhance student learning in physiology: a systematic review using PRISMA guidelines. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 6(4), 613-628.
- Koyuncuoğlu, Ö. (2021). An investigation of graduate students' technological pedagogical and content knowledge (TPACK). *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology (IJEMST)*, 9(3), 299-313.
- Kruszewska, A., Nazaruk, S., & Szewczyk, K. (2020). Polish teachers of early education in the face of distance learning during the COVID-19 pandemic—the difficulties experienced and suggestions for the future. *Education 3-13*, 50(3), 304-315.
- Lee, S., & Lee, D. K. (2018). What is the proper way to apply the multiple comparison test?. *Korean Journal of Anesthesiology*, 71(5), 353.
- Lorusso, N. S., & Shumskaya, M. (2020). Online laboratory exercise on computational biology: Phylogenetic analyses and protein modeling based on SARS-CoV-2 data during COVID-19 remote instruction. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 48(5), 526-527.
- Mahmutoğlu, S.A. (2019). *Görsel sanatlar öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Metchik, A., Boyd, S., Kons, Z., Vilchez, V., Villano, A. M., Lazar, J. F., Anand, R., Jackson, P. & Stern, J. (2021). How we do it: implementing a virtual, multi-institutional collaborative education model for the COVID-19 pandemic and beyond. *Journal of Surgical Education*, 78(4), 1041-1045.
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C., & Galyen, K. (2011). e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?. *The Internet and higher education*, 14(2), 129-135.

- Niemi, H. M., & Kousa, P. (2020). A Case study of students' and teachers' perceptions in a Finnish high school during the COVID pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 352-369.
- Paudel, P. (2021). Online education: benefits, challenges and strategies during and after COVID-19 in higher education. *International Journal on Studies in Education (IJonSE)*, 3(2), 70-85.
- Sahu, P. (2020). Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus*, 12(4).
- Shire, S. Y., Baker Worthman, L., Shih, W., & Kasari, C. (2020). Comparison of face-to-face and remote support for interventionists learning to deliver JASPER intervention with children who have autism. *Journal of Behavioral Education*, 29(2), 317-338.
- Thompson, V. L. & McDowell, Y. L. (2019). A case study comparing student experiences and success in an undergraduate course offered through online, blended, and face-to-face instruction. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology (IJEMST)*, 7(2), 116-136.
- Thoms, B., & Eryilmaz, E. (2014). How media choice affects learner interactions in distance learning classes. *Computers & Education*, 75(6), 112-126.
- Tratnik, A., Urh, M., & Jereb, E. (2019). Student satisfaction with an online and a face-to-face Business English course in a higher education context. *Innovations in Education and Teaching International*, 56(1), 36-45.
- Tümen Akyıldız, S. (2020). College students' views on the pandemic distance education: a focus group discussion. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 322-334.
- Tzivinikou, S., Charitaki, G., & Kagkara, D. (2021). Distance education attitudes (DEAS) during Covid-19 crisis: Factor structure, reliability and construct validity of the brief DEA scale in Greek-speaking SEND teachers. *Technology, Knowledge and Learning*, 26(3), 461-479.
- UNESCO. (2020). *290 million students out of school due to COVID-19: UNESCO releases first global numbers and mobilizes response*. Unesco. Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/news/290-million-students-out-school-due-covid-19-unesco-releases-first-global-numbers-and-mobilizes>
- UNESCO. (2020a). *School closures caused by Coronavirus (Covid-19)*. Unesco. Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- UNESCO. (2020b). *COVID-19 Educational disruption and response*. Unesco. Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- UNICEF (2020). *UNICEF and Microsoft launch global learning platform to help address COVID-19 education crisis*. Unicef. Erişim Adresi: <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-and-microsoft-launchglobal-learning-platform-help-address-covid-19-education>
- Unger, S., & Meiran, W. R. (2020). Student Attitudes Towards Online Education during the COVID-19 Viral Outbreak of 2020: Distance Learning in a Time of Social Distance. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 256-266.
- WHO. (2020). *World Health Organization Novel Coronavirus (2019-nCoV): Situation Report,3*. WHO. Erişim Adresi: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/330762/nCoVsitrep23Jan2020-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Wlodarczyk, J. R., Alicuben, E. T., Hawley, L., Sullivan, M., Ault, G. T., & Inaba, K. (2021). Development and emergency implementation of an online surgical education curriculum for a general surgery program during a global pandemic: The University of Southern California experience. *The American Journal of Surgery*, 221(5), 962-972.

- Worldmeters. (2020). *COVID-19 Coronavirus Pandemic*, *Worldmeter*, 15 Nisan 2021. Erişim Adresi: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>
- Wotto, M. (2020). The future high education distance learning in Canada, the United States, and France: Insights from before COVID-19 secondary data analysis. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(2), 262-281.
- Xhelili, P., Ibrahimi, E., Rruci, E., & SHEME, K. (2021). Adaptation and perception of online learning during COVID-19 pandemic by Albanian University students. *International Journal on Studies in Education (IJonSE)*, 3(2), 103-111.